

Sesida dals

15 d'october 2024

Communitgà ils

16 d'october 2024

Protocol nr.

817/2024

Ovra electrica Pintrun SA (PIN)

Ordinaziun da mesiras provisoricas tenor l'art. 47 LDAG concernent la cuntinuaziun dal manaschi da l'Ovra electrica Pintrun a partir dal 1. da december 2024

Approvaziun

– cun recusaziun da la cussegliera guvernativa dr. Carmelia Maissen –

I. Situaziun da partenza

1. La vischnanca da Trin ha concedì l'onn 1942 a l'anteriura Patvag SA il dretg d'utilisar la forza idraulica dal Flem per producir electricitad en l'Ovra electrica Pintrun. Il dretg d'utilisaziun è vegnì transferì pli tard a l'Axpo Hydro Surselva SA (AHS), ina filiala da l'Axpo SA (Axpo). L'Ovra electrica Pintrun è vegnida messa en funcziun l'onn 1944. Dapi lura utilisescha la AHS la forza idraulica dal Flem per producir energia electrica. Per quest intent retira ella aua dal lai d'accumulaziun Pintrun (er numnà lai d'accumulaziun Isla) e maina sut il mir d'accumulaziun ina tschiffada d'aua cun pumpadi, nua che l'aua da funtauna vegn pumpada en il lai d'accumulaziun. L'implant dispona d'in batschigl d'accumulaziun cun in volumen d'utilisaziun da 23 000 m³, ha ina prestaziun instalada da var 6,5 megawatts (MW) sco er ina producziun d'electricitad annuala dad en media ca. 30 uras gigawatt (GWh). Il dretg d'utilisaziun existent finischa ils 30 da november 2024.

2. Cun il conclus dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 633/2018), ha la Regenza ordinà la sanaziun da l'aua restanta tenor ils art. 80 ss. da la Lescha federala davart la protecziun da las auas (LPAuas; CS 814.20). La consegna da l'aua restanta ch'è graduada tenor stagiun, davent da la tschiffada d'aua da la serra d'accumulaziun Pintrun importa actualmain tranter 80 l/s e 165 l/s. Questa proposta per sanar l'aua restanta è vegnida elavurada da la gruppa da lavur convocada (maisa radunda) cun represchentantas e represchentants da la AHS, dals uffizis chantunals, da la vischnanca concessiunara da Trin, da las federaziuns da l'ambient WWF e Pro natura sco er da la Federaziun chantunala dals pestgaders grischuns.
3. L'examinaziun preliminar cun il carnet d'obligaziuns tar il rapport davart la cumpatibilitad ecologica (RCE) 1. stgalim è vegnida approvada da la Regenza ils 12 da favrer 2024 (prot. nr. 108/2024). Sin basa da questa examinaziun preliminar è vegnì fatg il RCE. La nova concessiun dal dretg da las auas è vegnida approvada da la radunanza communal da Trin ils 27 da matg 2024. A medem temp ha la radunanza communal approvà la cunvegna davart la renunzia al return da l'implant a la concedenta, ch'è vegnida stipulada tranter la AHS ed il chantun Grischun, ed ha concludì ils credits correspundents. La vischnanca da Panaduz ch'è medemamain involvida a chaschun dal nov concessiunament, vegn previsiblamain a votar ils 9 da favrer 2025 davart la nova concessiun dal dretg da las auas (votaziun a l'urna). Perquai ch'il nov dretg d'utilisaziun pertutga la suveranità da las auas da la vischnanca da Panaduz er en ina dimensiun subordinada, èsi necessari da prender ina tala decisiun.
4. En il rom da las tractativas davart il return da l'implant a la concedenta èn la vischnanca da Trin, il chantun Grischun e la AHS sa cunvegnids da manar l'Ovra electrica Pintrun sco ovra partenaria sin basa d'ina soluziun collegiala en il rom d'ina societad d'ovras electricas independenta. Per quest intent è vegnì elavurà e deliberà tranter questas partidas in uschenumnà termsheet. La Regenza ha approvà quel ils 6 da favrer 2024 (prot. nr. 81/2024). Ina valor directiva da quest termsheet furma la fundaziun da l'Ovra electrica Pintrun SA (PIN). A partir dal december 2024, suenter la scadenza da la concessiun, duai la PIN manar vinavant l'Ovra electrica Pintrun.

5. Ils 24 da zercladur 2024 han ils acziunaris futurs – en num da l'Ovra electrica Pintrun SA che stueva pir anc vegnir fundada – inoltrà al chantun ina dumonda d'ordinar mesiras provisoricas concernent la cuntinuaziun da l'Ovra electrica Pintrun a partir dal 1. da december 2024.
6. L'avust 2024 è vegnida fundada l'Ovra electrica Pintrun SA.
7. La concessiun dal dretg da las auas da la vischnanca da Trin sco er las ulteriuras basas èn avant maun ed èn vegnidas inoltradas da la PIN ils 18 da settember 2024 al chantun per l'approvaziun. La concessiun dal dretg da las auas da la vischnanca da Panaduz manca. Il nov project da concessiunament prevesa – durant ils emprims onns da la nova perioda da concessiun – da cuntinuar senza midadas cun l'Ovra electrica Pintrun cun las parts existentas da l'implant. Igl è previs d'engrondir pir pli tard l'implant u da renovar en moda cumplessiva las parts existentas da l'ovra electrica.
8. La Regenza na vegn betg ad avair approvà cun vigur legala la nova concessiun dal dretg da las auas fin il 1. da december 2024, cura che la concessiun existenta scada. Correspondentamain èsi necessari d'examinar l'ordinaziun d'ina regulaziun transitorica per pudair cuntinuar cun il manaschi en il senn da la dumonda dals 24 da zercladur 2024.

II. Consultaziuns

1. Ils 10 da fanadur 2024 ha cumenzà la consultaziun entaifer l'administraziun concernent la dumonda (cuntinuaziun dal manaschi) dals 24 da zercladur 2024. En il rom da la procedura da consultaziun han ils suandants posts spezialisads chantunals inoltrà lur posiziuns:
 - Uffizi da construcziun bassa (UCB), 19 da fanadur 2024;
 - Uffizi da guaud e privels da la natira (UGP), 24 da fanadur 2024;
 - Uffizi per il svilup dal territori (UST), 6 d'avust 2024;
 - Uffizi da chatscha e pestga (UCP), 12 d'avust 2024;
 - Uffizi d'energia e da traffic (UEnTr), 20 d'avust 2024;

– Uffizi per la natira e l'ambient (UNA), 21 d'avust 2024.

2. Las vischnancas da Trin e da Panaduz n'han betg inoltrà ina posiziun davart il project.
3. Uschenavant che quai è necessari, vegnan il cuntegn da la dumonda sco er las posiziuns tractadas en las consideraziuns qua sutvart.

III. Consideraziuns

1. L'object da la dumonda dals 24 da zercladur 2024 è l'ordinaziun da mesiras provisoricas per cuntinuar cun l'Ovra electrica Pintrun sunter la scadenza da la concessiun existentia (30 da november 2024). Las personas petentas dumondan da dastgar da princip cuntinuar cun l'Ovra electrica Pintrun a partir dal 1. da december 2024 fin l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (maximalmain per 3 onns, q.v.d. fin maximalmain ils 30 da november 2027) tenor las disposiziuns da la concessiun dals 27 da schaner 1942. Autorisada d'utilisar l'aua duai daventar la PIN, quai en il rom da la regulaziun transitorica sco er cun la nova concessiun dal dretg da las auas. Plinavant stoppian las consegnas da l'aua da dotaziun durant las mesiras provisoricas vegnir fixadas correspondentamain a las quantitads minimalas d'aua restanta tenor l'art. 31 al. 1 LPAuas:
 - durant l'entir onn 380 l/s davent da la serra d'accumulaziun Pintrun;
 - durant l'entir onn 425 l/s davent da l'implant da pumpadi 2.
2. Tras la regulaziun transitorica na sa midan betg ils parameters dal dretg da las auas, ch'èn vegnids concedids a las ovras electricas actualas resp. na sa midan betg ils dretgs d'utilisaziun che ston vegnir concedids da nov (sco las cotas da las retratgas e da las restituziuns d'aua, la quantidad d'aua utilisada e.u.v.). Medemamain duain la dimensiun e las modalitads (inclusiv las prestaziuns economicas) per utilizar l'aua a partir dal 1. da december 2024 fin a l'entrada en vigur da la nova concessiun sa drizzar – cun resalva dals aspects menziunads tenor la cifra III.1 – tenor la concessiun dal dretg da las auas dals 27 da schaner 1942 ch'è oz valaivla.

3. Tenor l'art. 47 da la Lescha davart il dretg da las auas dal chantun Grischun (LDAG; DG 810.100) prenda la Regenza – suenter avair tadlà las vischnancas – d'uffizi u sin ina dumonda correspondentia las mesiras provisoricas, sche las modalitads per utilizar la forza idraulica n'èn anc betg fixadas areguard la scadenza d'ina concessiun, che permettian da cuntinuar cun il manaschi e mantegnian in stadi effectiv u legal u defendan interess periclitads.
4. La regulaziun transitorica proponida tenor la dumonda dals 24 da zercladur 2024 (cf. cifra III.1) vegn giuditgada da las autoritads spezializadas chantunalas sco suonda:
 - a) Il UEnTr constatescha en sia valitaziun dals 20 d'avust 2024, che cun cuntinuar cun l'Ovra electrica Pintrun saja pussaivel d'utilisar raziunalmain e cunvegnentamain la forza idraulica suenter la scadenza da la concessiun existenta ils 30 da november 2024. Perquai che la PIN vegnia ad esser autorisada d'utilisar la forza idraulica en il futur, saja cunvegnent, che questa societad daventia autorisada d'utilisar l'Ovra electrica Pintrun gia per la regulaziun transitorica (a partir dal 1. da december 2024 fin l'entrada en vigur da la nova concessiun, dentant fin maximalmain ils 30 da november 2027), quai per cuntinuar cun il manaschi. Cunter las quantitads d'aua restanta proponidas n'haja il UEnTr naginas objecziuns. Questas quantitads correspundian la finala al conclus da la Regenza (conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 [prot. nr. 633/2018]). Per ils motivs numnads qua survast possia la dumonda vegnir approvada ord vista dal dretg da las auas.
 - b) Il UCP n'ha naginas objecziuns cunter las mesiras provisoricas tenor l'art. 47 LDAG concernent la cuntinuaziun da l'Ovra electrica Pintrun a partir dal 1. da december 2024 (cf. posiziun dals 12 d'avust 2024). Tenor il UCP na dastgia l'ordinaziun da mesiras provisoricas esser nagin pregiudizi per la nova concessiun (pertutga cunzunt las quantitads d'aua restanta).
 - c) En la posiziun dals 21 d'avust 2024 constatescha il UNA, che las quantitads minimalas d'aua restanta ch'èn necessarias per l'ecologia da las auas

e per il maletg da la cuntrada, vegnian scleridas en il rom da la procedura d'approvaziun da la concessiun, e quai en ina vasta examinaziun ecologica. Il UNA acceptia la soluziun proponida cun ina dotaziun annuala da las quantitads d'aua tenor l'art. 31 al. 1 LPAuas per ina perioda da 3 onns en il senn d'ina regulaziun transitorica. Questa acceptanza n'haja betg in effect pregiuditgant.

- d) Cun la posiziun dals 24 da fanadur 2024 communitgescha il UGP, ch'i n'existian naginas objecziuns ord vista dals privels da la natira ed ord vista dal mantegniment dal guaud. Areguard il mantegniment dal guaud fetschia il UGP però attent – sco gia en sia posiziun davart il carnet d'obligaziuns RCE – ch'il conduct da pressiuin sutterranean traversia sin tscherts tschancuns ina surfatscha da guaud. En il medem corridor percurria er il conduct liber d'aua tensiuin da ed a la centrala da l'ovra electrica. I n'existian naginas enconuschientschas davart permissiuns da runcar u davart servituts da tegnair a bass las plantas dals onns 1940. En il rom dal nov concessiunament ordinari da l'Ovra electrica Pintrun duai per quest corridor vegnir chattada ina regulaziun da dretg forestal, eventualmain en furma d'ina servitut da tegnair a bass las plantas. Per cuntinuar provisoricamain cun l'ovra electrica na saja ina tala regulaziun dal dretg forestal betg obligatorica.
- e) Il UST ed il UCB n'han fatg naginas remartgas u n'han exprimì cundiziuns en la procedura qua avant maun.
5. Ord vista da la Regenza vali da constatar en connex cun giuditgar la dumonda d'ordinar mesiras provisoricas concernent la cuntinuaziun dal manaschi particularmain il suandant:
- a) In fatg en il senn da l'art. 47 LDAG è avant maun perquai ch'il temp concernent la nova concessiun è stgars. La concessiun existenta per l'Ovra electrica Pintrun scada ils 30 da november 2024. Fin quel mument n'èsi betg pussaivel per la PIN d'avair ina nova concessiun dal dretg da las auas ch'è approvada cun vigur legala. Per pudair garantir la cuntinuaziun

da l'ovra electrica, dovri ina regulaziun transitorica. Las mesiras provisori-cas proponidas duain valair fin l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (per il pli ditg 3 onns, q.v.d. fin il pli tard ils 30 da november 2027). Durant quest temp transitoric duai la Regenza pudair approvar ina nova concessiun dal dretg da las auas. La dumonda respec-tiva è gia vegnida inoltrada da la vischnanca da Trin. La durada dumanda-da da la soluziun transitorica è – ord vista da la Regenza – adeguata. Questa durada è cumpatibla cun l'art. 58a al. 3 da la Lescha federala davart l'utilisaziun da las forzas d'aua (Lescha davart il dretg da las auas, LDA; CS 721.80).

- b) Areguard las quantitads d'aua restanta ha la Regenza gia prendì enconuschientscha – en il conclus dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 633/2018) concernent la sanaziun da l'aua restanta da l'Ovra electrica Pintrun tenor l'art. 80 LPAuas –, ch'i stuess vegnir consegnada transi-toricamain aua da dotaziun d'almain 300 l/s durant l'entir onn, e quai en cas, sch'ils dretgs da las auas na pudessan betg vegnir renovads senza interrupziun suenter la scadenza da la concessiun vertenta (ils 30 da november 2024) per l'Ovra electrica Pintrun. La regulaziun transitorica proponida en la dumonda dals 24 da zercladur 2024 resguarda las dis-posiziuns concernent in'eventuala regulaziun transitorica suenter la sca-denza da la concessiun existenta, ch'èn vegnidas fixadas en la disposiziun concernent l'aua restanta dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 633/2018). Que-sta dotaziun minimala vegn observada cun la regulaziun transitorica pro-ponida e na po – resguardond las posiziuns dals posts specialisads chan-tunals cumpetents (cf. cifra III.5) – betg vegnir contestada.
- Tras la quantad annuala da l'aua da dotaziun fixa da 380 l/s davent da la tschiffada d'aua da la serra d'accumulaziun Pintrun e da 425 l/s davent dal pumpadi 2 vegn fixada ina quantad d'aua restanta simplifitgada, però adeguata areguard la quantad en il senn da l'art. 31 al. 1 LPAuas fin che l'aua restanta vegn a vegnir fixada definitivamain en il rom dal nov conces-siunament. La dotaziun definitiva durant la perioda suenter la regulaziun transitorica (il pli tard a partir dal 1. da december 2027) sto vegnir fixada en il rom dal nov concessiunament (art. 31 ss. LPAuas). La fixaziun da la

quantitad da l'aua restanta per la regulaziun transitorica n'è nagin pregiudizi per fixar en il futur la dotaziun da l'aua restanta en il rom dal nov concessiunament.

- c) Sa basond sin las explicaziuns da las personas petentas sco er sa basond sin las posiziuns dals posts chantunals spezialisads vegn la Regenza a la conclusiun, che las propostas tenor la dumonda dals 24 da zercladur 2024 pon vegnir approvadas. Quest proceder areguard las quantitads d'aua restanta è tant ecologicamain sco er economicamain ina soluziun equilibrada.
- d) La permissiun da prelevar aua resta tala e quala per la tschiffada d'aua davent da la serra d'accumulaziun Pintrun e per la tschiffada d'aua dal pumpadi 2 e po vegnir concedida tenor ils art. 29 ss. LPAuas a la PIN fin l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (fin maximalmain ils 30 da november 2027).

Qua avant maun poi vegnir laschè avert, sche las cundiziuns che ston vegnir relaschadas qua, resultan en il rom da la permissiun ch'è gia vegnida concedida, sche la permissiun sto vegnir reconsiderada ubain sch'ì sa tracta d'ina nova permissiun autonoma. Decisiv è unicamain il fatg, che las cundiziuns vegnian limitadas cleramain areguard il temp. Per quest intent poi vegnir renvià al fatg, ch'igl exista insumma per la tschiffada d'aua ina clera obligaziun a temp limità da far ina sanaziun a favur da la protecziun dals peschs. Quest conclus (conclus da la Regenza dals 15 da mars 2022, prot. nr. 213/2022) cun las ordinaziuns e cundiziuns correspondentas vala senza midadas a partir dal 1. da december 2024 per l'Ovra electrica Pintrun SA.

- 6. Tenor l'art. 32 LDAG è il chantun autorisà d'adossar a la petenta resp. a la concessiunaria ils custs che resultan cun tractar las dumondas. Resguardond ils custs d'administraziun necessaris sco er l'autezza da las taxas da dumondas cumparegliablas è ina taxa administrativa da 1200 francs adequata en il cas qua avant maun.

IV. Conclus

Suenter avair examinà la dumonda dals 24 da zercladur 2024, suenter avair prendì invista dals documents decisivs, sa basond sin ils art. 47 ed art. 52 ss. da la Lescha davart il dretg da las auas dal chantun Grischun (LDAG; DG 810.100), sin basa da las consideraziuns qua survat sco er sin proposta dal Departament d'infrastructura, energia e mobilitad

concluda la Regenza:

1. Approvaziun da la regulaziun transitorica

- 1.1 La regulaziun transitorica per cuntinuar cun l'Ovra electrica Pintrun a partir dal 1. da december 2024 fin a l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (fin maximalmain ils 30 da november 2027) tenor la dumonda dals 24 da zercladur 2024 vegn approvada en il senn da las ordinaziuns qua sut-vart.
- 1.2 La permissiun da retrair aua per l'Ovra electrica Pintrun a la tschiffada d'aua davent da la serra d'accumulaziun Pintrun e davent da la tschiffada d'aua dal pumpadi 2 na vegn betg midada e vegn concedida – en il senn d'ina regulaziun transitorica tenor l'art. 47 LDAG concernent la fin da la concessiun ils 30 da november 2024 fin l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (fin maximalmain ils 30 da november 2027) a l'Ovra electrica Pintrun SA – sut las suandantas cundiziuns:
 - 1.2.1 A partir dal 1. da december 2024 ston vegnir consegnads tenor ils art. 31 ss. LPAuas durant l'entir onn var 380 l/s aua da dotaziun a la serra d'accumulaziun Pintrun. Questa regulaziun transitorica è limitada fin l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (fin il pli ditg ils 30 da november 2027).

- 1.2.2 A partir dal 1. da december 2024 ston vegnir consegnads tenor ils art. 31 ss. LPAuas durant l'entir onn var 425 l/s aua da dotaziun a la tschiffada d'aua da l'implant da pumpadi 2. Questa regulaziun transitorica è limitada fin l'entrada en vigur da la nova concessiun dal dretg da las auas (fin il pli ditg ils 30 da november 2027).
- 1.2.3 Las consegnas da l'aua restanta per la durada da la nova concessiun vegnan fixadas en il rom dal nov concessiunament. Las consegnas qua avant maun da l'aua restanta ch'èn fixadas per la regulaziun transitorica n'èn betg in pregiudizi per il giudicament futur da las consegnas d'aua restanta.
- 1.2.4 Las ordinaziuns inclusiv las cundiziuns areguard la protecziun dals peschs a la serra d'accumulaziun «Pintrun» tenor il conclus da la Regenza dal 1. da settember 2015 (prot. nr. 769/2015) valan talas e qualas e ston vegnir realisadas da l'Ovra electrica Pintrun SA a partir dal 1. da december 2024.
- 1.3 Ina prolungaziun da la regulaziun transitorica a partir dals 30 da november 2027 è pussaivla mo, sch'i èn avant maun motivs objectivamain plausibels e betg previsibels. Per in'eventuala prolungaziun dal termin sto vegnir inoltrada al chantun en mintga cas ina dumonda formala, che sto vegnir approvada dal chantun dad el.

2. Custs da procedura

Ils custs per tractar questa dumonda, che consistan:

– da la taxa d'examinaziun	fr.	1200.00
– da las taxas d'emissiun e da comunicaziun	fr.	<u>220.–</u>
total	fr.	<u>1420.–</u>

van a quint da l'Ovra electrica Pintrun SA e ston vegnir pajads entaifer 30 dis sunter la consegna da quest conclus cun il cedel da pajament agiuntà a l'Administraziun da finanzas dal Grischun, Cuir, sin il conto da posta 70-187-9, e quai sco suonda:

– conto 421001 6110.10 (taxa d'examinaziun dal UEnTr)	fr.	1200.00
– conto 421001 1200.100201 (taxas per acts uffizials)	fr.	220.–

3. **Exposiziun publica**

Quest conclus sto vegnir exponì publicamain cun ils documents respectivs durant 30 dis tar l'Uffizi d'energia e da traffic. L'exposiziun sto vegnir publitgada en il Fegl uffizial dal chantun (art. 56 al. 1 e 2 LDAG).

4. **Indicaziun dals meds legals**

Cunter quest conclus poi vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la communicaziun dal conclus tar la Dretgira administrativa dal chantun Grischun, Obere Plessurstrasse 1, 7000 Cuir, e quai a norma da l'art. 49 al. 1 lit. d da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa (LGA; DG 370.100). Il recurs sto cuntegnair la pretensiun giuridica, ils fatgs ed ina motivaziun. Ed al recurs ston vegnir agiuntads il conclus contestà ed eventuals meds da cumprova.

5. **Communicaziun a:**

- Ovr electrica Pintrun SA, c/o administraziun communal da Trin, Via Principala 59, 7014 Trin (posta A Plus)
- Vischnanca da Trin, Via Principala 59, 7014 Trin (posta A Plus)
- Vischnanca da Panaduz, Hauptstrasse 25, 7402 Panaduz (posta A Plus)
- Departament d'economia publica e fatgs socials
- Uffizi per il svilup dal territori
- Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient
- Uffizi per la natira e l'ambient
- Departament da finanzas e vischnancas
- Controlla da finanzas
- Archiv dal stadi
- Uffizi da construcziun bassa
- Uffizi da guaud e privels da la natira

- Uffizi da chatscha e pestga
- Uffizi d'energia e da traffic (per mauns dal cataster da las ovas idraulicas)
- Departament d'infrastructura, energia e mobilitad

En num da la Regenza

Il president:

A handwritten signature in black ink, appearing to be "D. Parolini", written over a faint circular stamp.

Dr. Jon Domenic Parolini

Il chancelier:

A handwritten signature in black ink, appearing to be "D. Spadin", written over a faint circular stamp.

Daniel Spadin